

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 161/2022-11

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Ladislava Duditša a zo sudcov Libora Duľu a Miroslava Duriša (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľov [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], a [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED] proti postupu Špecializovaného trestného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. BB-4 T 36/2018 a proti postupu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v konaní vedenom pod sp. zn. 3 To 3/2021 takto

r o z h o d o l :

1. Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a** .
2. Žiadosti o ustanovenie právneho zástupcu **n e v y h o v u j e** .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť a skutkový stav veci

1. Sťažovatelia sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 2. septembra 2021 (doplnenou o prílohy 14. októbra 2021) domáhajú vyslovenia porušenia svojho základného práva podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Špecializovaného trestného súdu (ďalej len „špecializovaný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. BB-4 T 36/2018 (ďalej len „napadnutý postup špecializovaného súdu“) a postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 3 To 3/2021 (ďalej len „napadnutý postup najvyššieho súdu“). Osobitne napadnutým postupom najvyššieho súdu sa sťažovatelia domáhali aj vyslovenia porušenia svojho základného práva podľa čl. 17 ods. 1, 2 a 5 ústavy, ako aj práva podľa čl. 5 ods. 4 dohovoru. Okrem vyslovenia porušenia už uvedených práv sa sťažovatelia domáhajú aj finančného zadostučinenia vo výške 5 000 eur každému osobitne od špecializovaného súdu, ako aj od najvyššieho súdu (t. j. spolu v sume 20 000 eur) a žiadajú o ustanovenie obhajcu v konaní pred ústavným súdom.

2. Z ústavnej sťažnosti a k nej pripojených príloh vyplýva nasledujúci stav veci:

Sťažovatelia boli rozsudkom špecializovaného súdu z 25. septembra 2020 neprávoplatne odsúdení, pričom proti tomuto rozsudku sa odvolali ústne do zápisnice ihneď po jeho vyhlásení. V rovnaký deň špecializovaný súd uznesením zaistil majetok sťažovateľov, proti čomu podali sťažovatelia sťažnosť. O tejto sťažnosti sťažovateľov rozhodol 7. decembra 2020 najvyšší súd, ktorý nariadil špecializovanému súdu, aby doplnil neúplné výroky predmetného uznesenia vo vzťahu k obom sťažovateľom o presnú konkretizáciu a opis zaisteného majetku. Následným uznesením z 22. marca 2021 doplnil špecializovaný súd výrok uznesenia z 25. septembra 2020 o presnú špecializáciu majetku sťažovateľov. Sťažovatelia podali sťažnosť aj proti tomuto uzneseniu a najvyšší súd o nej rozhodol 28. apríla 2021 tak, že ju zamietol. Následne 7. mája 2021 bola predmetná trestná vec opätovne predložená najvyššiemu súdu na rozhodnutie o odvolaní sťažovateľov proti rozsudku. Podaním z 29. júna 2021 doručeným najvyššiemu súdu 30. júna 2021 podali sťažovatelia žiadosť o prepustenie z väzby, no najvyšší súd už o nej nerozhodoval, pretože 7. júla 2021 zamietol odvolanie sťažovateľov proti rozsudku a tento sa stal právoplatným.

II.

Argumentácia sťažovateľov

3. Sťažovatelia videli porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov a svojho práva na prejednanie veci v primeranej lehote v tom, že špecializovaný súd nezisťoval, čo tvorí majetok sťažovateľov relevantný na zaistenie, ešte v priebehu trestného konania, ale až po vyhlásení rozsudku, a preto najvyšší súd nemal k dispozícii spis hneď po vyhlásení rozsudku, aby urýchlene rozhodol o ich odvolaní. Sťažovatelia tvrdia, že spis bol predložený najvyššiemu súdu až 7. mája 2021 a tento následne rozhodol až 7. júla 2021, pričom prvostupňový rozsudok bol vydaný už 25. septembra 2020. Porušenie čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru sťažovatelia pričítali nielen tomuto postupu špecializovaného súdu, ale aj postupu najvyššieho súdu, ktorý nereflektoval na tieto ich námietky v rámci ich žiadosti o prepustenie z väzby z 29. júna 2021.

4. Porušenie čl. 17 ods. 1, 2 a 5 ústavy, ako aj čl. 5 ods. 4 dohovoru sťažovatelia identifikovali v postupe najvyššieho súdu, ktorý nerozhodol práve o tejto ich žiadosti o prepustenie z väzby. Sťažovatelia sa domnievajú, že ešte pred samotným rozhodnutím o ich odvolaní mal najvyšší súd rozhodnúť o ich žiadosti o prepustenie z väzby.

5. Sťažovatelia žiadali o ustanovenie právneho zástupcu, pretože sa aktuálne nachádzajú vo výkone trestu odňatia slobody, a preto sú v hmotnej núdzi.

6. Výšku požadovaného finančného zadost'učinenia sťažovatelia odôvodnili tým, že malo dôjsť k arogantnému porušeniu ich základných práv, a to v období, keď boli väzobne stíhaní, pričom poukázali aj na to, že väzobne stíhaní boli dlhšie ako štyri roky.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

7. Podstatou ústavnej sťažnosti je namietané porušenie sťažovateľmi označených článkov ústavy a dohovoru napadnutým postupom špecializovaného súdu, ako aj napadnutým postupom najvyššieho súdu.

8. Pri predbežnom prerokovaní návrhu na začatie konania ústavný súd zisťuje, či dôvody uvedené v § 56 ods. 2 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie.

K porušeniu základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov:

9. Jednou zo základných pojmových náležitostí ústavnej sťažnosti podľa čl. 127 ústavy je to, že musí smerovať proti aktuálnemu a trvajúcemu zásahu orgánov verejnej moci do základných práv sťažovateľa. Uvedený názor vychádza zo skutočnosti, že ústavná sťažnosť zohráva významnú preventívnu funkciu ako účinný prostriedok na to, aby sa predišlo zásahu do základných práv, a v prípade, že už k zásahu došlo a jeho účinky stále trvajú, aby sa v porušovaní týchto práv ďalej nepokračovalo (m. m. IV. ÚS 225/05, III. ÚS 317/05, II. ÚS 67/06).

10. Podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu (napr. IV. ÚS 102/05, II. ÚS 387/06, IV. ÚS 237/09, II. ÚS 290/09, IV. ÚS 42/2010, II. ÚS 445/2016, II. ÚS 751/2017, IV. ÚS 632/2018) sa ochrana základnému právu podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, resp. právu podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru poskytuje v konaní pred ústavným súdom len vtedy, ak v čase uplatnenia tejto ochrany porušovanie tohto základného práva označenými orgánmi (v tomto prípade špecializovaným súdom a najvyšším súdom) ešte mohlo trvať. Ak v čase, keď ústavná sťažnosť bola doručená ústavnému súdu, už nemohlo dochádzať k namietanému porušovaniu označeného základného práva postupom všeobecného súdu, ústavný súd ústavnú sťažnosť zásadne odmieta ako zjavne neopodstatnenú.

11. Z obsahu samotnej ústavnej sťažnosti sťažovateľov je zrejmé, že odsudzujúci rozsudok proti sťažovateľom nadobudol právoplatnosť 7. júla 2021, pričom ústavnú sťažnosť podali následne 2. septembra 2021. Sťažovateľmi napádané súdne konanie bolo teda v čase podania ich ústavnej sťažnosti právoplatne ukončené. Po nadobudnutí právoplatnosti teda už nemohol trvať stav právnej neistoty sťažovateľov vo vzťahu k napadnutému konaniu pred špecializovaným súdom a najvyšším súdom. Ústavný súd ústavnú sťažnosť v tejto časti podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde odmietol ako zjavne neopodstatnenú (bod 1 výroku rozhodnutia).

K porušeniu základného práva na osobnú slobodu:

12. Podstata námietky sťažovateľov v tejto časti ústavnej sťažnosti spočíva v nerozhodnutí najvyššieho súdu o ich žiadosti o prepustenie z väzby na slobodu. Ústavný súd konštatuje, že síce najvyšší súd formálne nevydal rozhodnutie o žiadosti o prepustenie z väzby na slobodu, no urobil tak z dôvodu, že zamietol odvolanie sťažovateľov proti odsudzujúcemu rozsudku sťažovateľov, a tomuto postupu podľa názoru ústavného súdu nie je z hľadiska uplatnenej ochrany ústavou zaručeného základného práva na osobnú slobodu čo vytknúť. Podľa názoru ústavného súdu by v tomto prípade vydanie rozhodnutia o väzbe bolo iba formálnym úkonom bez akejkoľvek

materiálnej opodstatnenosti a relevantných následkov. Od právoplatného rozhodnutia najvyššieho súdu v merite veci, teda od právoplatnosti a vykonateľnosti odsudzujúceho rozsudku sťažovateľov, boli sťažovatelia osobnej slobody pozbavení z iného právneho titulu ako rozhodnutia o väzbe, a to konkrétne z titulu právoplatného odsúdenia na nepodmienečný trest odňatia slobody.

13. Z materiálneho hľadiska preto nemohlo byť do práva sťažovateľov na osobnú slobodu zasiahnuté tým, že najvyšší súd nevydal formálne rozhodnutie o ich žiadosti o prepustenie z väzby. Od momentu právoplatnosti a vykonateľnosti rozhodnutia, ktorým sa väzba „preklopila“ do výkonu trestu, bolo bez právneho dôvodu o väzbe rozhodovať, pretože platí, že o dôvodnosti trvania väzby rozhoduje všeobecný súd vždy iba s účinkami *pro futuro*, teda do budúcnosti, a v tomto prípade dôvody do budúca odpadli rozhodnutím vo veci samej, keď k ďalšiemu pozbaveniu osobnej slobody došlo na základe uloženia trestu odňatia slobody a nariadenia jeho okamžitého výkonu (obdobne napr. III. ÚS 559/2014).

14. O zjavnej neopodstatnenosti ústavnej sťažnosti (návrhu) možno hovoriť predovšetkým vtedy, ak namietaným postupom orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu toho základného práva, ktoré označil sťažovateľ, pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi napadnutým postupom tohto orgánu a základným právom, ktorého porušenie sa namietalo, ale aj vtedy, ak v konaní pred orgánom verejnej moci vznikne procesná situácia alebo procesný stav, ktoré vylučujú, aby tento orgán porušoval uvedené základné právo, pretože uvedená situácia alebo stav takú možnosť reálne nepripúšťajú (IV. ÚS 16/04, II. ÚS 1/05, II. ÚS 20/05, IV. ÚS 55/05, IV. ÚS 288/05).

15. Vzhľadom na uvedené ústavný súd konštatuje, že medzi namietaným porušením základného práva na osobnú slobodu a napadnutým postupom najvyššieho súdu absentuje akákoľvek príčinná súvislosť, preto neprichádzalo do úvahy iné, ako ústavnú sťažnosť sťažovateľov aj v tejto časti odmietnuť podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú (bod 1 výroku rozhodnutia).

K žiadosti o ustanovenie právneho zástupcu:

16. Vzhľadom na absenciu právneho zastúpenia sťažovateľov a s tým súvisiacu žiadosť o ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom pristúpil ústavný súd v rámci ústavného prieskumu k preskúmaniu toho, či ústavná sťažnosť sťažovateľov nie je oneskorená, zjavne neopodstatnená, resp. či ústavný súd má právomoc ju preskúmať, keďže jednou z podmienok, ktorých splnenie je nevyhnutným predpokladom na to, aby ústavný súd mohol ustanoviť právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom, je to, že nejde o zrejme bezúspešné uplatňovanie nároku na ochranu ústavnosti.

17. Povedané inak, na to, aby ústavný súd mohol rozhodnúť o ustanovení právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom, musí najprv zistiť, či sú kumulatívne splnené tri podmienky, resp. predpoklady na ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom: (i) žiadosť o ustanovenie právneho zástupcu, (ii) majetkové pomery odôvodňujúce takúto žiadosť, (iii) nejde o zrejme bezúspešné uplatňovanie nároku na ochranu ústavnosti. Pokiaľ ide o podmienku vyžadujúcu, aby nešlo o zrejme bezúspešné uplatňovanie nároku na ochranu ústavnosti, táto je splnená vtedy, ak okrem iného je daná právomoc ústavného súdu na jej prerokovanie a ústavná sťažnosť nie je oneskorená ani zjavne neopodstatnená.

18. Ak teda ústavný súd z obsahu ústavnej sťažnosti a výsledku jej posúdenia zistí, že v danom prípade ústavná sťažnosť je zjavne neopodstatnená, znamená to, že ide o zrejme bezúspešné uplatňovanie nároku na ochranu ústavnosti, a teda nie je splnený jeden z predpokladov ustanovenia právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom. Pretože nebol splnený jeden z predpokladov ustanovenia právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom, žiadosti sťažovateľov o ustanovenie právneho zástupcu ústavný súd nevyhovel (bod 2 výroku rozhodnutia).

19. Vzhľadom na odmietnutie ústavnej sťažnosti ako celku bolo už bez právneho významu rozhodovať o ďalších návrhoch sťažovateľov, ako ich špecifikovali v petite svojej ústavnej sťažnosti.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 23. marca 2022

Ladislav Duditš
predseda senátu